

Ì sōnnì, tì bāāne,
m̄ kōnyammē, nne ā tēkinē

Mbèlimè

Ī sōnnī, tī bāāne, m̄ kōnyammε, nne ā tēkinε

Contes, coutumes, proverbes et dévinettes
(en langue mbèlimè)

Textes issus d'un atelier d'écrivains

Auteurs : N'GNOUANSI Barikissou

SANHOUEGOUA D. Bernard

YASSOUA DOUTE Nassi Nicolas

KOMBIENI N. Nestor

Illustrations : "The Art of Reading" CD,
SIL Internationale, 2001

Ce livre a été produit avec l'assistance
technique et financière de SIL

1ère édition, 1er tirage (225 exemplaires)

© SIL Bénin et AALC

(Assoc. des Alphabétiseurs en Langues de Cobyly)

Dépôt Légal 7144 du 14 mars 2014, 1er trimestre

Bibliothèque Nationale

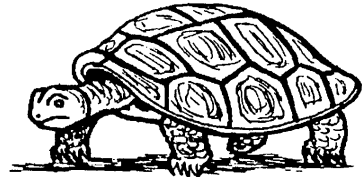
ISBN 978-99919-1-783-2

Kē hūdike nne fē wāñfe nne kē būōke

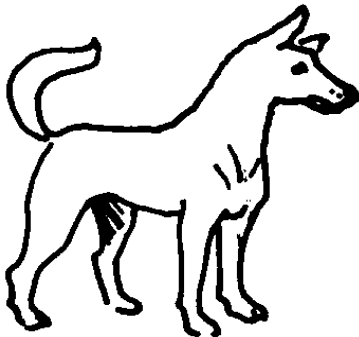

Ū kpaatɔ n̄ pūōbe yē dē yāādī ū wúónú n̄ cūō nne kē hūdike n̄ yē tī díto tī húñte, n̄ ke bāatā n̄ sēkinā ū tiebu n̄ yē be nī n̄ kóti nī n̄ dēetā. Kē hūdike ā ya fē wāñfe n̄ yē n̄ bitōo bóótá ū kpaatɔ n̄ pūōbe yēnni n̄ be sūōnī bē fē, n̄ nī fúdí? A fē wāñfe ā tútá kē hūdike n̄ diē n̄ kpēñkī.

Bē nītipūōbe kóti mīnī n̄ ya fē wāñfe n̄ yē ne fún' dōōkɔ, a fē wāñfe ā kēsi n̄ tēnī n̄ cutá n̄ cūō nne kē hūdike, n̄ yē hē yē n̄ báñto, bōkī n̄ wāānī ū dākū a n̄ ā púná.

A kē būōke ā yē bāke pāñno ā mūōso? A ke yē fē wāñfe yē yēnni n̄ wāānī ū dākū a fe n̄ púná. A kē būōke ā yē n̄ kpíéhí a tī n̄ nō. Kē hūdike ā múótá ū dākū a kē būōke á n̄ nāā ke híi, a kē hūdike ā n̄ ke fūuni n̄ tontá sō, a fē wāñfe

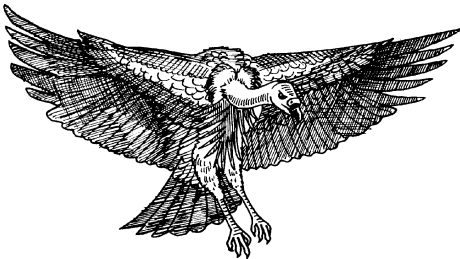
ā yē ā tōō bā? A kē hūdike ā yē n̄ yaā ne híi n duā wē
a n̄ batō.

Fē wāñfe ā yē wēntā ū dākū n kaaní sō. Be wentō dī
bōnde diyē a fē wāñfe ā kōnki n nī bāatā kē būōke a kē
būōke ā píímú fē nī n pūnná. Nēnne yē tennō kē būōke
nne fē wāñfe hē cōōsī.

N'GNOUANSI Barikissou

Kē kōōke nne ū kōōhū

Dāāde bā yē bō a kē kōōke ā n̄ bō ū badikuhúñhuohū
hīnnī n tūuhō ā badikuhúónē. Ke bō dī bōnde diyē n
tūuhō a ū kōōhū ā n̄ dāanī n ke ya n sēnnā nī nne n̄ dū
n ke píimú n mōmū sō nne n̄ bō n ke wāati. Kē kōōke
bāñtō nēnnē n dēetā ū bōminhū n tīihī bādī-bādī n
kōntá dī tēkude. Ū kōōhū bóótō nēnnē n ya kē kōōke n
tē dī tēkudē n bōkī n dommú nne n̄ bō n wāati kē kōōke
n hē ā ya, n hōti n pudī n hitá a kē kōōke ā sōhī.

Nē bōde dū n pēdimu n yē, ū niitɔ nɔ nne í tēdī ū bōminhū m̄ fommū h̄nnī n fōōnā n fūdī n tōmū. Nne í nāā n tē dī bōde fē tēdī m̄ yanyammē, a bē nītibe fommū nāā tī wānte. Niinē á ā tēdī ū bōminhū nne ū wienū tōtīme ā nī dōhī.

SANHOUEGOUA D. Bernard

Dicekindónde pūohɔ dēetīme

Bē bōkɔ dī bōnde diyē n nī n dēetā dicekindónde pūohɔ n di pōōnā. Bē hītɔ dī bōnde diyē a di bōkī nne í tīihī ū cienū n buó dī pūohɔ hunfe dī mēn' buó di buó wē. Nne í tōō nne dī púohɔ hunfe n ya dī nuɔnī wūōnɔ, n fún' hī-hī. Nēnne yē tennɔ a i yuótɔ n nɔ tenne n kēn'hē pōohīne.

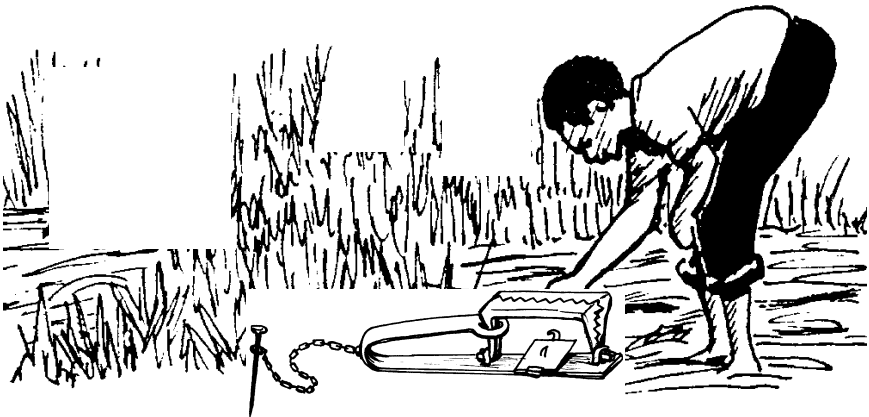
Kēmmu ya nne tī tō̄ n̄ dēnbe saatide baáde tē n̄yē ī nuon̄i hē pōmu. Tī fommū n̄ h̄nnī tī hē nō nne í nō tenne.

Dī hē yaā n̄ nāa dī cekīndónde dē kááno n̄yē m̄ nōnbootíme n yúoto n hī.

YASSOUA DOUTE Nassi Nicolas

Dī honde nne tī nōhete

Ū tēn' kpīēnū bēnde yē dē bō, a tī nōhete nō ū wāano n kpāah̄ ū dákíhu, n pinsí dī kpááde wānte. Dāade bā a dī honde ā yáátá nē bōde n té ā pīikī ā sōtīniih̄g fē n bōkī n sutá tī wānte ū dákíhu pinsí tīyē fúnē. A tī nōhete té ā yōotā n hē ā ya nīnke. Nēnnē, a ti hitá dāade bā mandē ā sōtīniih̄g wewe n bōkī ū dákíhu bōde n petá dī honde a di pító n̄sō kē wānke n hūnti. Nē bōnde a tī

nōhete á kāasi a dī honde á hítá n tēnī. Di tēnō nēnnē a tī nōhete ā n di hēm̄mū n pō n cūō nne ū nītiyāa u bāa a u kāasi n yē : “Bākū?” Ū bō n bekisí nēnnē n hāanī dī nuode, a dī honde á pudi n cōnnā dī hīnnī, n kātā sō dī pītide hīnnī. Ne pānō tennē a tī nōhete á pudi mandē n tūnnā n ya a dī nuode mutinō n̄sō, a ti yuotá n tapú dī hīnnī.

Nne nē hō dāāde hīnnī kū ū nītiyāa tēdī n̄yē tī nōhete, a dī honde té ā dānpu ū niitō n nāāte a u yē : “Dī honde yē n bō.” Be tē nēnnē : “Dī bókītontoyāāde dī n sēm̄mū hē móm̄mō yópude.”

KOMBIENI N. Nestor

Dī pōhāāde

Ñ tōw yē dē hēe kē biike baáke n tōōsī ū faāde n dūonō
kē biikisēdike tōw ñ dēmbē a bē yōmu : Ā nēε, ā yoo, n
bōkisi n hēe bē wūote. Tī múote té ā pānnā dī bōnde
diyē a u pīesi ū nānsī a si bōkī n kōnkī ū sōko wuchy
nne í tōō ñsō kē biike kpiémō dī bōnde diyē a u dēetā.
Ke tóntō dībōnde diyē ū nitipūōhō n tēni n yāni a ñ tōw
fāade hē kpā. Yēndē hō dā, dī pōhāāde díí ñwē.

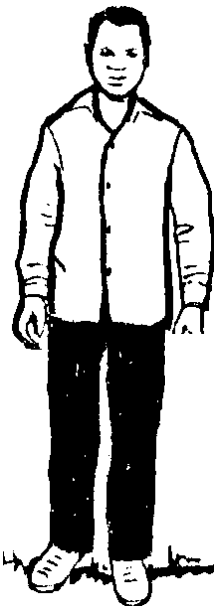
N'GNOUANSI Barikissou

Ñ maano biike nne ũ pōyietũ

Ñ maano u bāa yē bō a be u hīino n tē Nnaata Nōwe, n tēdī kē bīkīsēdīke a kē hetide tē piyomu bidāndini. Ke dē pāahō m̄ nakūōdime, n bō cīpe yē n nummu, n tūomo m̄ mōmōmme, n tēn' no ũ dōnduōno á be pāñno kē nīesīke.

Dāāde bā ā n bō ñ maano ā tóntá nī nne ñ ya n yē u dū n nī dēetā ũ biike n pati ũ pūōhō bande. Nē bōnde a ñ u dūōnī i tiēnī, n u pēdimu á kē bīkīsēdīke pāñno m̄ nakūōdime ne tēdī m̄ yóntíme mēyē. Ñ maano Nnaata hē yíeno n kérémmo ñ tiēnī, n pāñnā tī yāate n dēetā ũ biike n hūni n pati ũ pūōhō bande. Yēndē hō dā ñ wēbe á tī

yaā Piyomu tennē ne bō m̄ séímē. Piyomu Pēētō n̄wē,
n tē dētī-dētī, n hē bō ū yāa tennē sēēde, ū yāa hító n
sēnsēnti n hē yā ū sɔkɔ sēēde. Piyomu hūnɔ ū tɔ n̄
sēēde n hādī, n nɔ dī tōode n u dūōnɔ. Piyomu hē yāasi
n yōmu, n sukɔ tī nīkpēnte a ti bō ū yɔɔhu. N maanɔ
Nnaata fún' yóntɔ n bā n wēbe?

Yēndē hō fommū ū pōyietū púo n̄wē. M̄ fommū yē
yesine, mu hē dɔnne tī tɔ n̄ dēnbe hō bɔnde. Tī nɔ n
yēē sō a tī bīisi n̄ sēsī ā kūɔdi wē n fúdi n capu sī sīe.

SANHOUEGOUA D. Bernard

Ti kōnhebíte

Tī kōnhebíte nɔ nē nīnne nēyē kū tī tɔ n̄ dēnbe deeto
nyē n kɔnsine bēpe bānde n di bāanɔ. A nē bānde pōohē
yē tennɔ a be fusidí n bānnī bē tūō nne bēyē. Nē hō
bānde tētūode pāahɔ dī bēnde nne dī tūode. Bē di pāākī
mē ?

Sī bīisi n̄ yāasi nne sī sēsī tóntɔ dī bɔnde dīyē si nī bāanī
nyē, sī yāasi té ā píná ū kōnpīnhu a sī sēsī ā n̄ bō dī
sēēde.

Nē bɔnde bē té ā bē
kūōdī wē n fōōnā a be
kuutá ū kōnpīnhu, be
nɔ n be pēetā n fōōnā,
n be bēnsine m̄ kōmme,
n pūōdī sīnī, si hē nɔ n
nī sūodī n tāntā ḥasi sī
n tāātē, n̄ pānnā m̄
yēnime sī h́íní.

Nē yēnime nɔ ī waadī
ī. Ā nī ya nē waadī ū
kōnte h́íní, bē tiidī h́íní nne bē bākite, n be pānnā ū
kōndibihu, n be kētā ā hietē. Nēnne yē tennɔ ā tī yō
sinbienu, Tenyome nne n̄ tōō n yāādī. M̄ mēmē nē hō
kōnte kōn' hē tónsī ḥasi sī n tāātē, be fúú' ti pāahɔ dāa
yē n doodē kū.

N̄ mānbe nne n̄ nānsī, tī sénná tī tōɔ n̄ dēnbe a be tī
bēnki be dē pāahɔ nēyē. Tī kōnhebíte h́ítɔ tī fommū n̄
h́innī.

YASSOUA DOUTE Nassi Nicolas

Dī yōokuude

Dēenē yē dē bō a kɔnbetɔ ā tī pīēsi n yē tī u kūu ū yōyāate. Ne dē nɔ dākpē dā kū, a bē nītibē á món' kuutá a ne n nānkī kē dāake. Tī māmáate kē pīike hīnnī, tī fē dē tóntɔ n̄sō, a ū n fē capú ū yōkuyāfe. Tī dē té ā dónná wē n h̄tīnā dī yōopōode. Tī dē tūunī dī kede baádē : ū n tēdī m̄ tuɔme té n h̄isī a ū n mōnī tūunī.

Nē tōmmū n̄ hīnnī ū n bā yē tén' yōnsī a bē tūɔbe u tūōsī a ne món' dāātē. Ne dē nɔ tenne kū mandē a ī yōokuyē kónsí a nēne nɔ ciem' mē n tātāātē. Tī dē tūunī nē hō tūnnimē n pō n kūu nē yōoyāate n duā n hē ā h̄ti. Tī dē ye duā tī māmáate kē pīike nne tī n yēdē kū hō hīnnī, n ya a ū cīēbu tóntɔ mē n bā a tī bu dē. Tī hún̄te dē nɔ a tuune wētē a ti dāātē m̄ mōmōmme.

Nne nē hō dāāde n̄ hē kimō nē haabu h̄ín̄nī.

KOMBIENI N. Nestor

Ā kōnyamme

1. Kē kódiŋke kē n pōkiti m̄ tādímū dátine kē hínní kū.
2. Sɔkɔ sēede hē búɔ yaahy.
3. Fē muɔfe fē n pokí hē pínsí.
4. M̄ saamū tūotɔ n̄wē.
5. Kē munke yāādí hēyē, kē sāñke yāādí hēhē.
6. Ū yewānhy hē wūōnī nne hū dedɔ.

Ā tēkinē

1. U bāa daá kē sāñsɔkke : Ū pienpiēhy nne dī wāntōnde.
2. Ā hāanī n̄yē ā nuɔde, ā nī n̄ dē bā? Dī bodinuɔde.
3. N̄ die dī tāde n nāa dī tādítōnide : Fē nāñfe.
4. Ī káádí kūōti kē biēke: Tī yóhete.
5. Dī buside donsí : Fē tēdifē

Dépôt Légal 7144 du 14 mars 2014, 1er trimestre

Bibliothèque Nationale

ISBN 978-99919-1-783-2

PRIX : 200 F